

CSIZMADIA ZOLTÁN

Együtműködés, társadalmi bevonás, felelősségvállalás

Két kötet a szociális és közösségi munkához

(A nyomtatott kötetek adatai:

- *Közösségi munka – Társadalmi bevonás – Integráció. Szöveggyűjtemény.* Szerkesztette: Budai István – Nárai Márta, Széchenyi István Egyetem, Győr 2011.

- *Együtműködés és felelősségvállalás tanulása – a szociális és közösségi munkában.* Szerkesztette: Budai István – Nárai Márta, Széchenyi István Egyetem, Győr 2012.

A kötetek megtalálhatók a Széchenyi István Egyetem honlapján: www.uni.sze.hu az Egészségügyi és Szociális Intézet, Szociális munka tanszék, e-kiadványok fül alatt, továbbá a TÁMOP 5.4.4. 'C'. Útitársak projekt honlapján: <http://www.tamop544c.pli.sze.hu>)

A győri Széchenyi István Egyetem Szociális munka tanszékének vezetésével, a TÁMOP 5.4.4. 'C' „*Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái – Útitársak*” című projekt keretében készült, két kötet célja szakirodalmi háttérrel nyújtani a szociális, a közösségi munka és a közösségfejlesztés tanulmányozásához oktatóknak, diákoknak-gyakornokoknak és a szakmában dolgozó szakemberek széles körének.

A kötetekben szereplő tanulmányok nemzetközileg is korszerű szemléletet és szellemiséget hordoznak. A *Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció* szöveggyűjtemény és az *„Együtműködés és felelősségvállalás tanulása a szociális és közösségi munkában”* című második kötet írásai a témakör legfontosabb alapfogalmaiból és azok egymáshoz való viszonyrendszeréből, így a közösség sokféle megközelítéséből és értelmezéséből indulnak ki. A közösség így nem egyéb, mint a fontos ügyekhez kötődő célok, értékek, normák, identitások, másfelől a lehetőség, elszámoltathatóság, vetélkedések és konfliktusok színtere. A *közösség fejlődése* – azaz az *alulról építkező közösségek képessé tétele* – pedig az embereket érintő kérdésekben való részvételt és bevonódást, a kapcsolatok és képviselet erősítését, a döntésképesség fejlesztését, mindezekkel a különböző problémákra adott rugalmas, innovatív megoldásokat, egyfajta szociális és közösségi vállalkozásokat jelenti. Mindkét kötet írásai az aktív és demokratikus részvételre, az autonóm vélemény-nyilvánításra, a „hang” hallatására, az együtműködés és felelősségvállalás nélkülözhetetlenségére, a kulturális különbségek erősségére teszi a hangsúlyokat, azaz a *társadalmi részvétel* irányába szándékozik kanalizálni az Olvasó gondolkodását, és egyúttal felhívja a

figyelmet a közösségek – intézmények – a non profit és civil szervezetek, a helyi kormányzás összefüggéseire is.

Brit, ír, norvég, kanadai, svéd, egyesült államokbeli, új-zélandi, ausztrál, izraeli és hazai szerzők tanulmányaiból állt össze a két kötet. A külföldi szerzők munkái kitekintést nyújtanak a világra, az Olvasó látókörét kívánják szélesíteni, és egy külső tükröt nyújtanak saját hazai gyakorlatunk differenciáltabb értelmezésére, elemzésére. Ezzel alakítva-fejlesztve a szociális és közösségi munkások, közösségfejlesztők elkötelezettségét és szemléletét, ezzel serkentve az ennek megfelelő szakmai tevékenységre. A külföldi tapasztalatok és eredmények (így például a munka – élet – közösség kölcsönhatásainak evidenciái, a Dél-Wales völgyeinek bányász közösségeiben megvalósított szerkezetváltozás eredményei, vagy az adott kisebbség „sem mire sem jók” érzetének teljes megfordítása stb.) hazai kultúrába ültetése persze jelentős feladatokat jelent az Olvasó számára, aki viszont így a kérdések, megoldások alaposabb, több dimenziójú átgondolásához kap lehetőséget.

A kötet összeállítói fontosnak tartották a hazai „jó gyakorlatok” megjelenítését is. Ezekről számolnak be Ferge Sándor, Kóbor Krisztina, Nárai Márta, Tóbiás László és Vercseg Ilona tanulmányai. Ebből a sorból kiemelendő Farkas Zsuzsanna a „Közösségfejlesztés mint a cigánytelepek, cigány közösségek integrációs lehetősége” című, az Egri SZÉTA Alapítvány által támogatott egri telep rehabilitációjáról, a szomolyai és siroki romatelep felszámolásáról, átalakulásáról szóló tanulmánya az első kötetben, mert a több év óta folyó tevékenységet mutatja be és elemzi, a közösség tagjainak önszervezésétől és képzésétől a szociális szolgáltatások közösségi gyakorlatáig. Példát adva ezzel, hogy csak a közösségfejlesztéssel lehet szó a romák társadalmi integrációjáról, a „mélységből nincs egyéni kiút”.

A két kötetben megjelennek olyan tanulmányok, amelyekben a valóság (egy-egy adott problémahelyzet) több szempontú kutatása szerencsésen összekapcsolódik a változtatásra vonatkozó innovációkkal, gondolkodással, tevékenységekkel, továbbá a szakemberek képzésével és az innovációkra történő felkészítésekkel és mindezek hatásainak mérésével. Például a kanadai Winnipeg belvárosában lebonyolított projekt tapasztalatairól szóló, Mackinnon-Stephens tanulmány a kutatók és a közösség tagjai közötti kialakult kölcsönös bizalom pozitív hatásairól, az identitás visszaszerzésének fontosságáról, a saját közösségből verbuvált és felkészített „laikus” kutatókkal zajló résztvevői és „átalakító” célú, a társadalmi tőke fejlődéséről szóló kutatás tapasztalatairól számol be. Hasonló szellemiséget hordoz az „Együttműködő közösségi empowerment: egy hat lépésből álló módszer bemutatásáról” című tanulmány a második kötetben, amely a közösségfejlesztés és annak során lefolytatott kutatás integrációjáról szól. És ilyen a modern szociális munka egyik alapkategóriája, az empowerment kiterjesztő értelmezése háttérében a közösségi színház jótékony hatásáról szóló Boehm szerzőpáros dolgozata is. Itt az eszmeiséget is adó, a közösségi életből, az emberek problémáiból merítő, a társadalmi kritikát megjelenítő, a közösségi színházba bevont kliensek által összeállított és a közönséget is bevonó, interaktív módon kitalált, megírt és „előadott” színdarab tapasztalatait mutatják be, és elemzik szisztematikusan.

Az „Együttműködés és felelősségvállalás tanulása a szociális és közös-

RECENZÍÓ

ségi munkában” című könyv második részében kifejezetten olyan tanulmányok vannak, amelyek a *szakmai tevékenység és az arra történő felkészítés-képzés szükségszerű összefüggéseire* helyezik a hangsúlyt.

A Budai István–Kozma Judit szerzőpáros tanulmánya a szociális és közösségi munka nemzetközi és hazai helyzetéből, problémáiból kiindulva a szociális szolgáltatások modernizációját és a szociális professzió fejlesztésének trendjeit és válaszait (menedzserizmus, elnyomás elleni szemlélet, konstruktivizmus, reflektív gyakorlat) veszi alapul. A professzió és az arra felkészítő képzés lényegére, filozófiájára és a képzésfejlesztési folyamatokra fókuszáló írás a *kompetencia-alapú képzési koncepciók kidolgozásának, megvalósításának szempontjait* vázolja fel, lényegében az Útitársak projektben kidolgozott programok elméleti alapvetéseként. Kimondják, hogy *a képzésben a résztvevőknek kell szakértőkké válniuk, a saját tanulásuk vonatkozásában, és nekik kell vállalniuk a felelősséget a saját kompetenciáik fejlődéséért.* Ha ez így lesz a képző folyamatban, akkor tudnak majd igazán a szociális kérdések és a közösségi ügyek szakértőjévé válni. A tanár pedig így „csak” lehetőségeket kínál fel, beavat, segít, tanácsot ad, vezet, tutorál és facilitál e folyamatban.

A szerkesztők „aktivizáló olvasásra” buzdítják az Olvasót, így a második kötetben az egyes témák tanulmányozásához és tanulásához *szempontokat, továbbá egyénileg, team-ben, csoportban elvégezhető feladatokat és gyakorlatokat kínálnak.* Utóbbiak elvégzése teszi teljessé eredményesebbé a megismerést és a tudást.